

сполуки зі значенням місця або напрямку.

Висновки. Отже, незважаючи на те, що думки вчених щодо місця конструкцій із корелятами просторової семантики в класифікації складнопідрядних речень розділилися, певні структурно-семантичні ознаки свідчать про їхню належність до складнопідрядних просторово-ототожнювальних конструкцій. Наявність співвідносного слова в головній частині визнається сучасною синтаксичною наукою як ознака, яка визначає особливості їхньої структури й семантики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арделян М.В. Складнопідрядні просторово-ототожнювальні речення в сучасній українській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / М.В.Арделян. – Харків, 2002. – 19 с.
2. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис : (підручник) / І. Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – 368 с.
3. Христіанінова Р. О. Складнопідрядні речення в сучасній українській літературній мові : [монографія] / Р. О. Христіанінова. – К. : Інститут української мови ; Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. – 368 с.

Славська Анастасія,
студентка з курсу РМЛ ФФСК
Науковий керівник:
І.В. Школа, доцент

ГЕНДЕРНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ В РОМАНІ “ОРЛАНДО” В. ВУЛФ

Розгортання полеміки про природу жіночого й чоловічого із залученням нової соціокультурної аргументації та перегляд домінуючих позицій біологічного зумовлюють розвиток гендерних досліджень (В. Агеєва, Т. Дороніна, Н. Зборовська, Г. Мазоха, Ю. Саєнко, Г. Улюра та ін.). Такий погляд на літературу дає можливість інакше поглянути на художні твори, дозволяє відійти від традиційних літературознавчих тлумачень, проаналізувати їх з точки зору уявлень про поняття “мужності” та “жіночості”.

У цьому контексті актуалізується один з варіантів прочитання роману “Орландо” В. Вулф – його аналіз як гендерного роману, в якому проблематизовано межі статевої детермінації і досліджено проблеми людської сексуальності. Творчість англійської письменниці завжди привертала увагу критиків в літературознавців (С. Айкен, Г. Батюк, Н. Любарець, Н. Михальська, Н. Морженкова, Дж. Тротман, Е.Фокс, Е. Форстер та ін.), однак названий роман, на наш погляд, довгий час залишався на периферії наукових інтересів літературознавців і гендерні питання, порушені в ньому англійською авторкою, розглядалися досить фрагментарно, що й зумовило появу обраної нами теми. Отже, метою нашої роботи є аналіз специфіки зображення в романі англійської письменниці фемінного та маскулінного начал.

Гендерний стереотип – схематизований узагальнений образ

жіночності/фемінності і мужності/маскулінності [1, 36]. Саме за допомогою прийому зміщення таких стереотипів В. Вулф прагнула довести, що чітких меж між фемінним і маскулінним немає. Від самого початку роману, образ головного героя/героїні вносить сумніви в гендерні уявлення читача. Ім'я Орlando не співвідноситься однозначно ані з жіночою, ані з чоловічою статтю, що відкриває для реципієнта додатковий горизонт очікування. Авторка спрямовує свою увагу переважно на формування свого персонажа як індивідуума, однак показує при цьому важливість конструювання його тілесного образу: "The lips themselves were short and slightly drawn back over teeth of an exquisite and almond whiteness" – "губи були різко окреслені та трохи вигиналися над бездоганим рядом мигдально-білих зубів"; "...eyes like drenched violets, so large that the water seemed to have brummed in them" – "очі в нього були наче фіалки в росі, великі, ніби наповнені вологою..." [2, 404]. Як бачимо, характеристика Орlando, його бісексуальна зовнішність містить ідею зовнішньої андрогінності і вносить певний дисонанс у стереотипи фемінності/маскулінності, оскільки опис Орlando-чоловіка має багато гендерно-маркованих одиниць, що, зазвичай, створюють фемінний образ.

Зміщення гендерних стереотипів відбувається також при описі звичок та поведінки Орlando: в поведінці Орlando-чоловіка підкреслюється чарівність, чистота й невинність, Орlando-жінки – чоловіча жага до влади, прагнення до раціональності, інтерес до азартних ігор. Однак, незважаючи на це, в соціальному аспекті ролі персонажа В. Вулф все ж збігаються зі сформованими суспільством стереотипами: для Орlando-чоловіка – це можливість займатися літературною діяльністю, бути послом за кордоном та мати титул герцога, для Орlando-жінки – вийти заміж та народити дитину.

Дисонанс жіноче/чоловіче в романі В. Вулф відчутний також в образі оповідача. Відмову авторки від традиційних форм опису історії та біографії героя, на наш погляд, також можна інтерпретувати як своєрідну "втечу" письменниці в жіночий світ. Неоднозначність та неточність відомостей контрастує з прагненням традиційного біографа-чоловіка до правдивих фактів. Таким чином, джерела на які спирається наратор, створюючи біографію Орlando, розпадаються на чоловічі (об'єктивні факти) та жіночі (чутки, здогадки). Реципієнт не отримує чітких відомостей, він повинен розшифровувати, домислювати, уявляти, тобто більше покладатися на жіночу інтуїцію, ніж на чоловічий розум.

Розмірковуючи у творі над тим, що таке бути чоловіком або жінкою, що таке бути письменником, авторка осмислює для себе проблему творчості. Тільки подолавши соціальні, гендерні, культурні та історичні межі Орlando відроджується, щоб самоідентифікуватися, в першу чергу, як поет, як людина європейської культури. Проведене дослідження, безумовно, не вичерпує проблеми, оскільки роман "Орlando" вимагає осмислення меж статевої детермінації крізь призму психоаналізу, що може бути предметом подальших наукових пошуків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гендерні стереотипи та ставлення громадськості до гендерних проблем в українському суспільстві / За ред. Ю.І. Саєнка. – Київ: ВАІТЕ, 2007. – 143 с..
2. Woolf V. Orlando : novel / Virginia Woolf // Selected Works of Virginia Woolf. – London : Wordsworth Editions . – 2005. – P. 393–560.